

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrlet 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

En inserat se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parté in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezapre reklamacije so poštnine proste.

Eno leto vojska.

Dne 25. julija m. l. je avstr. poslanik zapustil Belgrad, ker nam srbska vlada ni hotela dati popojnega zadoščenja zaradi serajevskega umora in vednega vznemirjanja naših jugoizhodnih pokrajin. Dne 28. julija je Avstrija napovedala Srbiji vojsko.

Za Srbijo se je takoj zavzela Rusija in zdaj se je začela velikanska borba z Rusijo. Skrajša so se spopadale le prednje straže. V drugi polovici mesca avgusta pa so se že začele resne in obširne bitke v izhodni Galiciji in na Rusko-Poljskem. Od dne 22. do 25. avgusta je bila bitka pri Krasniku, tej je sledila bitka pri Komarowu, obe sta bili za nas zmagoviti. Toda izhodno od Lvova, kjer smo se srečali z Rusi dne 24. avgusta, smo se morali umakniti ruski premoči in cela naša fronta se je pomikala nazaj. Ves ruski naval so začetkoma morale vzeti naše avstrijske čete na se, kajti Nemčija je bila do sredine oktobra preveč zaposlena v Franciji in Belgiji. Se le s tem časom se je začel na francosko-nemškem bojišču stoječ boj iz strelskih jarkov, ki je polagoma omogočil Nemcem da so lahko začeli tudi proti Rusom pošiljati svoje čete.

Začetkom oktobra je že začela avstrijska armada, pomnožena prvič z nemškimi silami pod vodstvom generala Hindenburga ofenzivo in sicer proti Varšavi in Ivangorodu. Avstrijski del prodirajočih zavestniških armad je zdržal spopad z Rusi, toda Hindenburg se je bil preslab in se je moral po 26. oktobru umakati proti nemški meji. Mi ž njim. Ko so se nemške čete nanovo uvrstile, se je začelo zopet prodiranje avstrijsko-nemške armade in Rusi so bili v prvi polovici mesca decembra pot snjeni na črto Dunajec — Nida — Pilica — Bzura.

Na tej črti so zdržali do maja letošnjega leta, kajti z novim letom so začeli svoje glavne moči zbirati v Karpatih. Za vsako ceno so hoteli predreti našo karpatsko fronto ter se razliti s svojimi četami po ogrskih planjavah. Toda naše izredno vrlo vojaštvo pod modrim vodstvom generala Boroeviča je stalo kakor nepremakljiv zid in se ni dalo premakniti. Dne 20. marca se je morala udati trdnjava Przemysl radi pomanjkanja živil. Na to so bili v aprilu posebno hudi boji v Karpatih. Toda vse zaman.

Dne 2. maja se je začela v Galiciji ob Dunajcu in Biali od našega vojskovodje Konrad-Hecendorfa bistroumno zasnovana ofenziva proti Rusom. Ruske čete so se morale umakati in izginiti tudi iz Karpatov. Dne 3. julija je bil Przemysl zopet v naših rokah. Dne 22. junija je padel Lvov. Na to se obrne glavna sila avstrijsko-nemške armade proti severu, kjer danes stoji blizu črte Ivangorod — Lublin — Holm.

Na srbskem bojišču smo mesca avgusta vdrl v Srbijo. Potem se je začela srbska ofenziva, ki se je ustavila s porazom timoške divizije pri Mitrovici. Koncem oktobra so bili Srbi izgnani iz naše zemlje. Začela se je nova ofenziva z naše strani. Dne 2. decembra je general Franck zasedel Belgrad. Naše čete so prodrle do Kragujevca. Toda na to smo se zopet umaknili. Vendar je srbska armada tako izčrpana in zmučena, da se do danes ni povzpela do nove ofenzive. Z dnem 23. decembra je sprejel nadvojvoda Evgen vodstvo naših balkanskih čet.

Dne 23. maja nam je Italija napovedala vojsko. Na vojno napoved je takoj odgovorila naša še nikdar premagana mornarica pod poveljstvom admiralra Hausa, drzno je napadla italijansko obal. Na suhem zaman buta Lah v našo goriško, koroško in tirolsko fronto, ne more nas premakniti niti za korak. Naše vojaštvo kopni po trenutku, ko bo dovolj

ojačeno, lahko začelo z ofenzivo tudi na južnem bojišču.

Hervaški vojni duhovnik.

Z italijanskega bojišča se poroča:

Po bitki pri Plaveh, na katero bo naša armada lahko za vse večne čase gledala z opravičenim ponosom, je divizijski župnik Lovrič obiskal svoje vrle Dalmatince, kateri so v boju izvrševali čudeže junaštva.

Ko so Dalmatinci opazili svojega divizijskega župnika, se jih je polastilo veliko veselje in tekmovali so med seboj, kdo bi bil prvi, ki bi o prihodu dušnega pastirja poročal majorju Turudiji, čegar čine bodo v bodoče opevale dalmatinske „gusli.“ Kakor otroci svojemu očetu, če mu imajo sporočiti veselo sporočilo, tako so pridrveli junaški Dalmatinci k majorju z besedami: „On je prišel! On je prišel!“ Major je v pozdrav divizijskega župnika po brutovsko objel. Ko je župnik svoje vrle čete nagovoril v posameznih oddelkih, se je podal na prostor, ki je bil določen za skromno častniško obednico na tem bojišču.

Globoko ganjen se je tam vzdignil junak od Drine in Soče, major Turudija, in je divizijskega župnika nagovoril s sledečimi besedami: „Bitka ob Soči bo eno izmed najlepših poglavij v zgodovini naše slavne armade. Ti, preljubi naš dušni pastir, si k tej slavni zmagi, ki bo v zgodovini brezprimeren zgled junaških činov, veliko, zelo veliko pripomogel. Ne orožje, ne smrtonosne krogle, temveč navdušenje naših vrlih vojakov je zmagalo. To navdušenje pa si ti vnel v srce naših vojakov. Ti si našim ljudem v lil duha vzvišenega junaštva, ti si moje junake, predno so šli v določene jim strelske jarke, navdušil za cesarja, prestol in domovino; ti si jih spremenil v leve! Po tvojih nepozabnih nagovorih, si sam rekel: „Čudeže bodo delali! Ljubljenemu vladarju bodo napravili veliko veselje!“ Tvoje prerokovanje se je izpolnilo. Junaški čini mojih vrlih vojakov ob Soči so najlepše. Tvoje plačilo. Ti si pri polku, ki je ovenčan z vencom zmage, posebno pa pri mojem bataljonu zaslužil večno slavo.“

Kakšen je Lovrič, takšni so vsi hrvaški in slovenski duhovniki, ki delujejo na bojišču.

Savinjčani kljubujejo Italijanom.

Pionir Ivan Jordan iz Gotovelj nam piše z italijanskega bojišča:

Več Slovencev, pred vsem Savinjčanov, nas je skupaj pri jedni stotnji in se prav dobro zabavamo. Da našim znancom malo dolg čas prikrajšamo, opišemo v par vrstah, da tudi nas pionirje ne pustijo Italijani mirno opraviti svojo nalogo. Bilo je namreč ravno na Sv. Petra večer, ob isti uri, ko smo v mirnem času Savinjčani še najbolj krepko obhajali dotične župnije patrona. Razšli smo se sem in tam, da opravimo svoja kritja, ki so bila razbita od težkih neprijateljevih granat. Bilo nas je pet Slovencev skupaj, ki smo imeli nalogo, popraviti kritje, katero je imelo pri kraju na prednji strani veliko luknjo od granate. Vreme ni bilo ugodno; grmelo je, se bliskalo in deževalo. Komaj smo očistili razvalino kamenja in napravili lego za kamen na kamen, udari granata za korak pred kritjem, da so padali debeli kosi kamenja na streho naše postojanke in čez nas. Za trenutek je bila že druga granata skozi prednji zid v našem kritju. Ker je bil zid debel, ni bilo škode, samo nekaj kamenja se je udrlo. Bilo je seveda vse retreseno in nevarno, da nas ne bi podsulo. Razšli smo se tu in tam izven kritja. Granate so padale tako goste, da nihče ni vedel prostora, kam ne bi granata udarila. Napravil sem nekaj korakov v bližnjo jamo, že pače granata ob strani, močen zračni pritisk me pahne daleč proč v jamo in mi odnese čepico, da še sedaj ne vem kam. Pečasi se zopet vzdignem in grem malo naprej, kjer vidim infanterista ležati. Vsedem se poleg njega. Ko ga natančneje malo pogledam, mu vzamem čepico in se ž njo pokrijem, ker sem videl, da njega pač ne bo več zeblo v glavo.

Granate se vedno padajo tu tam, a ne več tako goste. Sel sem počasi nazaj na delo, moj prijatelj je delo že nadaljeval, pa tudi drugi so počasi prišli skupaj ter smo naše delo popolnoma izvršili, čeprav so nas Italijani celi čas malo plašili. Poškodovan ni bil od nas nihče. Največ škode sem imel jaz, ker sem imel hlače raztrgane in koleno malo razkraspano.

Mnogo pozdravov Savinjčanom in vsem spodnještajerskim Slovincem pošiljajo: Ivan Jordan, Gotovlje, Friderik Selinšek, Janez Tuš, Jožef Cretnik, J. Lobnikar, Grajska vas, in Rudolf Rus.

Obmejni Slovenec, ki se bori že na tretjem bojišču.

Korporal Jakob Polanec, doma iz Dobrenja, župnija Spodnja Sv. Kungota, je bil ranjen že na srbskem in ruskem bojišču. Sedaj, ko je okreval, so ga poslali še na italijansko bojišče, odkoder nam piše dne 18. julija:

Lansko leto na god sv. Jakoba sem se svoj imendan veselo obhajal med svojimi znanci in sorodniki. Kmalu nato pa nas je domovina klicala na boj. Poslovil sem se od edinega brata Janeza, ki je že dal svoje življenje za domovino, poslovil sem se zadnjikrat od ljubeče mame, ki so med tem časom doma umrli. Nisem jih mogel pokropiti, ker sem bil tisti čas na krvavem bojišču.

Hude čase sem doživel v Srbiji in Rusiji, bil sem dvakrat hudo ranjen, a Bog mi je dal zopet ljubo zdravje. Sedaj se borim proti hinavskemu polentariju, kateri je postavil pred naše postojanke silno močno, a malo korajžno armado.

Mi se Italijana prav nič ne bojimo. Veliko zabavo imamo, ko nam v begu kažejo krvave hrbte in pete. Italijan ima grozne izgube. A naše niso tako velike. Sicer pa nas čuva Marija, ker se borimo za pravično stvar, Italijan pa za hudobno reč. Mnogo pozdravov pošiljata zvesta tovariša Jak. Polanec in Filip Klinc, doma od Sv. Miklavža pri Ormožu.

Dokler slovenska kri po žilah teče, so ragom bo gorje!

Z italijanskega bojišča nam poročajo hrabri slovenski fantje, doma iz okolice župnije Planine, tako-le:

Že precej časa se nahajamo na Krasu, katerega površino obstreljujejo polentariji z neštevilnimi granatami, ki drobijo le ubogo kamenje, ker nas le malo kedaj zadenejo. Seveda nas slovenskih fantov se ogibajo, kot bi se nas bale. Zato smo se hvala Bogu zdravi in veseli ter si zapojemo tuintam kako domačo, da je kar veselje. Polentariji si ne upajo priti preblizu nas, ker predbro vedo, da jim potem ne bi dobro polenta teknila. Kajti če krogle iz avstrijskih pušk zažvižgajo, Italijani že jokajo in če topovi zagrmje, že pokažejo pete.

Dokler slovenska kri po žilah teče, in v prsih bije nam srce, branimo mi domovje naše, in sovragu bo gorje! Z združenimi moči za cesarja in domovino!

Vse prijatelje in bralce „Slovenskega Gospodarja“ pozdravljajo vojaki telefoničnega odseka: Mihael Šalobir, Ivan Šmigovec, Martin Melanšek in Franč Smid iz planinske okolice doma.

Vsak padli Avstrijec stane Italijane 10 000 kron.

Alojz Weiss, doma iz Krčevine pri Mariboru, nam piše dne 21. julija z italijanskega bojišča:

Bilo je dne 1. julija že proti jutru, ko pridomo v strelske jarke, ki so prav ugodno narejeni in proti slabemu vremenu zavarovani. Naši fantje ... pešpolka se prav dobre volje splazijo v nje. Kmalu prisije ljubo solnce in pozdravi nas lep dan. „Danes bode vroče“, si govorijo. Bilo je res tako. Proti 7. uri zjutraj se začne divji ples. Prva granata pade na levo

stran, druga na desno in tako nadalje. Sovražnik je nas pozdravil z divjim ognjem. Šrapnel za šrapnelom, granata za granato nas pozdravlja. Pokalo je tako, da se kar zemlja trese. Ali samo pokanja se pa naši hrabri fantje ne ustrašijo, samo da sovražna krogla cilja ne zadene. Predi in zadi za nami frči kamenje na sto metrov visoko. Pogum in korajžo mora človek imeti v takih urah, ki pa je našim fantom tudi ne manjka. Sovražna artilerija strelja veliko, a malo zadene. Vsak mož, ki ga tukaj zadene, velja Italijana najmanj 10.000 kron. To se pa pravi: za 10.000 kron streliva porabi, popred kot en naš mož pade.

Kakor zmiraj, tako nas hočejo tudi sedaj in tam preslepeti. Na primer: Nekega dne pridejo tu k nam trije Italijani Rudečega križa, ali z nosilnicami in zastavo z rudečim križem v roki v znamenje, da hočejo svoje mrtve in ranjene proč spraviti, ker prejšnji večer je bil hud boj. Ta zastava je pomenila, da naši fantje ne smejo streljati, kar tudi niso. Ko se Italijani potem odpravijo, začne naenkrat pokati strojna puška, ki so jo skrivoma z nosilnicami prinesli pred naše jame. Sedaj ne pridejo več, ker so dobili svoje plačilo. Imel sem tudi priložnost govoriti z nekim ranjenim Italijanom. Na vprašanje, kje je bil ranjen, mi odgovori: „V nogo in roko. Dobili smo povelje, naskočiti avstrijske strelske järke. Ker pa nismo hoteli iti naprej, streljala je lastna artilerija od zadi v nas.“

Vidi se, da italijanska infanterija nima korajže. Iz tega se jasno spozna, da je še sovražnik danes po osemtedenskem boju na tistem mestu, kjer je bil od začetka vojske, in je tudi upati, da ne bo dalje prišel.

Naši fantje so vsi pri najboljši volji. Mi si zapojemo tu in tam kako pesmico iz domačega kraja. Vreme je sedaj ugodno in lepo. Jaz in moj prijatelj Ambrož se spraviva v najino votlino, ki ni nič kaj posebnega, vendar prav ugodno narejena in proti šrapnelom zavarovana, če ravno v zemlji. Tukaj napraviva večasih s kartami kako igro. Tako mine dan za dnevom. Pozdravljamo vse bralce „Slovenskega Gospodarja“! Alojz Weiss, doma iz Krčevine pri Mariboru, in Franc Ambrož, kmet iz Rošpaha.

Italijanom avstrijski svinec ne diši.

Valentin Debelak, vojak na južnem bojišču, kmečki sin iz St. Jurija ob Taboru in ob enem trgovski pomočnik, ki je posebno na slovensko-nemški meji pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu deloval in veliko pripomogel, da se je tam izobraževalno društvo ustanovilo, piše dne 13. julija č. g. Ferd. Žganku, kaplanu v Dobju pri Planini naslednje pismo:

Predragi! Gotovo Te bo zanimalo, če Ti nekoliko obširneje popišem svoje doživljanje. Ko smo se podali na jug Italijane klesiti, je bila naša prva dolžnost, si napraviti strelne järke in skrivališča. Slišal sem bil nekde o katakombah; ob tej priložnosti sem se spomnil na nje, ko smo po dnevu čepeli kot jazbeci, po noči smo se razleteli kakor netopirji. Aeroplani (zrakoplovi) so nas hodili tudi zmiraj obiskovat. Pa poslani smo jim nekaj svinec in že so napravili „Kehrt eueh!“ To življenje ni trajalo dolgo; dobili smo povelje in odriniti smo morali drugam. Ko smo ležali eden dan v nekem mizem gozdu, smo po noči ob dežju odrinili v naše nove postojanke.

Ko prispemo na vrh hriba, so nas vsled močnega bliskanja Italijani opazili, na kar se je vsula toča krogel na nas; mi smo se seveda hitro vrgli na tla v mokro travo, kljub temu, da nam ni ravno dobro prijalo to izvanredno Kneippovo zdravljenje. Po hudem naporu smo vendar srečno došli v naše postojanke. Ker ni celo noč prenehalo nič deževati, je seveda pridno teklo na nas. Drugi dan zgodaj zjutraj so nam polentarji poslali par šrapnelov in granat v pozdrav. Par dni potem je bilo skoro popolnoma mirno. Dne 23. junija so začeli ti zlodjevi „kacimoharji“ s silovitim topovskim streljanjem, katero je trpelo celih 17 ur; naš hrib je bil ves v ognju. Granate in šrapneli so leteli kakor toča. To je bilo tuljenje in žvižganje, da je pretresalo kosti in mozeg.

Naš hrib se je tresel kakor ob potresu. Čez 10.000 šrapnelov in granat je priletelo ta dan na našo stran. Sreča je bila ta, da so Italijani previsoko ali prenizko streljali. Izbuge smo imeli neznačne.

Ko sem gledal in poslušal to italijansko bakljado, sem si mislil: „Ta le gramoz, katerega so danes Italijani napravili z granatami, bi zelo prav prišel za naše ceste na Štajerskem, na katerih istega tolikokrat primanjkuje.“ Ne smeš si pa misliti, da je naša artilerija molčala, nasprotno, ona je prav pridno pošiljala s sigurnostjo železo Italijanom, da so morali prav hitro menjati svoje postojanke. Naša artilerija kakor sem videl, izvrstno strelja. Pa tudi streljanje naših motornih baterij dela velike preglavice Italijanom, ki ne morejo tega nič kaj dobro prebaviti, ker jim napravljajo prevelike luknje. Italijanska infanterija je za nič. Poskušali so nas prkrat napasti, pa svinec naših pušk jim ne ugaja, naša artilerija jim pošlje nekaj urnega železa in hitro napravijo „laufsrift“. Enkrat je pribezalo nekaj Italijanov pred naše postojanke, očitno, da bi jih mi ujeli. Mi smo si pa mislili: „čemu vas rediti?“, in spodili smo jih nazaj. Nekoč smo bili kakih 30 korakov oddaljeni od Italijanov. Ker so bili oni spodaj, smo valili kamenje na nje.

Zdaj vidi polentar, da se pretaka pri Avstrijskih ista kri po žilah, kakor l. 1866, in da si bo razbil glavo ob dvovalnem avstrijskem orlu.

Pa tudi v duhovnem življenju se je marsikaj spremenilo. Vsa brezbožnost je minula. Častniki kakor moštvo no-

si neustrašeno svetinjice in križce okoli vratu. Ono grozno preklinjanje je minulo in vsak rad sklepa roke in prosi božje pomoči in varstva. Da, kdor moliti in Boga ne pozna, naj se na vojsko poda. Tu sem naj se pridejo oni prosvitljenci in svobodomisleci učiti, tu se jim bi odprle oči in bi drugače govorili in pisali, kakor so delali dosedaj. Da bi našle te skromne vrstice odmev tudi v vstah mojih rojakov, bi bila moja srčna želja. Pozdravljen!

Lahe so potegnili.

Ferdinand Koren, rudar iz Idrije, piše dne 50. junija iz K... na Primorskem:

Danes smo napravili imeniten špas s polentarji. Na neko osamljeno pečino smo po noči privezali ob koncu ročnega vozička prazen, neraben soč (v obliki topa). Zraven smo pristavili za stražo slamnatega vojaka v stari avstrijski uniformi. Po vrvi pa smo „baterijo“ zvezali z varnim zavetiščem, da smo lahko vso stvar nekoliko pregibali. Zjutraj so Lahi naš kanon kmalu opazili, dasi ga nismo izpostavili čisto na videk, ampak za kamenje, ki naj bi služilo za križje. Takoj so jeli sprožiti topove na slamnato stražo, ki se je semintje majala. To je trajalo dober četrt ure. Ko so nazadnje izpodbili skalo in top, je šlo vse v dolino.

Rusi oboroženi z lesenimi hlodi.

Franc Hrastnik piše dne 11. junija svojim domačim v St. Lovrenca nad Mariborom:

Ljubi mi stariši! Nekoliko Vam popišem svoje bivanje v bojnem karpatskem gorovju. Sedaj sem v bolnišnici vsled ozeblin nog. Sedaj se mi je začelo na desni nogi gnojiti. Svojo operacijo sem hvala Bogu že prestal.

Dne 21. marca, v razburjeni noči, ko je razsajal strašno mrzel, snežen vihar, smo dospeli po težavnem sneženem potu, ki ga bom pomnil vse svoje življenjske dni, v to le bojno, Karpate imenovano gorovje. Ves zmučen sem mislil, da bomo tam gori našli kakšne barake, kamor bom malo položil svojo trudno in težko glavo. A našli smo le par iz hojevih vej sestavljenih brlogov, ki se niso veliko ustavljali groznemu viharju, pa še ti nam nekaterim niso služili za takratni odmor, kajti nemudoma nas je šlo nekaj takoj na patruljo. Vlačili smo se med 2-3 metre debelimi sneženimi nasipi. Obлека mi je postala kot lesena, obraz mi je krila ledena skorja, zdelo se mi je, kot bi mi rezal meso raz njega. Pomilovanja vredni vojaki, ki so se pred nami mesca januarja in februarja tu gori na tem sneženem gorovju že tako hrabro borili z Rusi. Dne 25. marca sem se kot črnovojnik udeležil prvič ljutega boja. Rusi so pridri od obeh strani od spredi in od zadi, ker je bila naša bojna črta na desni strani predrta. Bilo jih je kot lista in trave, da je vse zamrgolelo po vrhu, pritulili so kot znoreli. Imeli so dve vrsti orožja, eni puške, drugi pa lesene kole ali hlode. Kaj ne, čudna prikazen na modernem bojišču! Dali smo se s krogliami in na bajonet, da so kar cvilile svinčenke mimo mojih ušes, a moja glava je še ostala cela, gotovo ker je na kapi bila pripeta podoba naše ljube Brezmadežne. Zaman je bila naša korajža, vsled velike ruske premoči smo se morali nagloma umakniti, a sovražnik nam je hitro sledil in nas še trikrat med potjo obstreljeval. Žalibog, izgubil sem tam gori zvestega prijatelja Albina Kraner, kmečkega sina iz naše župnije. Bil je res blaga in poštena duša. Poizvedel sem le toliko o njem, ker sva se bila v temni noči razgubila, da je bil ranjen in je gotovo prišel v ujetništvo. Bog daj, da se vrne zopet zdrav. To je bil zame prvi spopad z Rusi in sem si ga tudi najbolj zapomnil, kajti navijati sem jo moral čudno, da me ni dosegla ruska golazen. Od tedaj naprej sem bil tolikrat v ognju, da ne vem gotovega števila povedati. Prepričan sem, da me ščiti moja mamka Marija, pod koje varstvo sem se pred odhodom na bojišče popolnoma izročil. Velikonočni prazniki so bili pač tudi dokaj živahni. Vse tri dni nas je obstreljevala ruska artilerija. Na Velikonočni ponedeljek mi je ruska granata z zemljo pomešala mojo juho, ki sem si jo sam pripravil, ali meni se ni nič hudega zgodilo.

Kako smo z Rusi zamenjali bojno srečo in so jo oni navijali pošteno pred nami, kako se nam godi sedaj tu v Galiciji, pa prihodnjik, kadar bom zopet imel priložnost. Komaj sem končal to pismo, zapuščam zopet našo bolnišnico in se vračam ob palci nazaj na bojno črto. Na svidenje!

Slovenci ne pobegnejo.

Domobranec Franc Grabner, doma iz Maribora, piše svojemu prijatelju Francu Krajncu na Meljskem vrhu:

Zivo se spominjam 28. junija lanskega leta, čegar obletnico obhajamo v tako žalostnem položaju. Res je, da smo vsi slutili, da bo sledilo vsled hudega zločina, ki je zahteval kot žrtev našega prestolonaslednika, še mnogo, a da se bo toliko krvi prelilo, ni nihče sanjal. Danes, dne 28. junija, se je služila sv. maša za vse padle vojake, ki so se borili in žrtvovali svoje mlado življenje za domovino in cesarja. Bili smo vsi do srca ginjeni, ko nam je gospod vojni kurat Jožef Pintar o sedanjem žalostnem stanju go-

voril. Nato pravi: Naj se vsak pri sv. maši spominja svojih padlih tovarišev in naj moli zanje, katere sedaj krije črna gališka zemlja! Da rečem: Spominjal sem se jih, kajti skoraj sem edini pri našem polku, ki sem še pri polnem zdravju. Skoraj bo minulo leto, kar sem tukaj na bojišču. Oh, kakšno srčno si želim še enkrat videti mило slovensko domovino. O, kako srečen, da, presrečen bo tisti dan, ko bodo stopile moje noge na slovensko zemljo.

Naznanim Ti tudi, da smo Rusom zadnjič dali „fejst“ po piskrih. Hoteli so nas dne 20. junija ujeti, a naše strojne puške so jim prepevale našo cesarsko himno, ki jih je tako iznenadila, da so nam kar pete pokazali.

Čeravno so žalostni časi, pa vendar mi slovenski fantje ne izgubimo korajže in si večkrat zapojemo kakšno slovensko pesem, največkrat pa to: „Le naj ropoče in bobni, iz tisoč topov naj gromi, naj krogle križem švigajo, Slovenci ne pobegnejo!“ — Te pozdravlja Tvoj prijatelj Franc Grabner.

Slovenskim fantom ne upade pogum.

Josip Munda, doma iz ormoškega okraja, nam piše iz izhodne Galicije:

Hudi bitki dne 8. junija je sledila druga nič manj srđita dne 12. junija. Sovražnik se je daleč umaknil in zasedel višine ob Dnjestrju. Na večer dne 8. junija smo se mu približali tako blizu, da so nas dosegle njegove svinčenke. V jutro dne 12. junija je bilo krasno; na vse zgodaj so nas pozdravljali škrjančki s svojim petjem, Rusi pa s krogliami iz svojih žičnimi ograjami dobro zavarovanih otopov. Okoli 5. ure da naš prijubljeni stotnik povelje, naj se pripravimo za „Naprej!“ Predstavljali smo si v duhu ta dan, v katerem bo treba spet marsikaj prestati, pa slovenskim fantom ne upade pogum. Na mladih obratih se je bralo navdušenje in čakali smo še samo povelja, da jo udarimo proti sovražniku. Med silnim streljanjem se zasliši naenkrat povelje „Naprej!“ Kakor razdrteni levi poskačejo naši junaki iz svojih za silo izkopanih jam. V tem oziru zaslužita v prvi vrsti pohvalo naša vrla četovodji Ivan Jelenko, doma iz Oplotnice in Jakob Baš iz Braslovč. Prvi je prejel že prej dve hrabrostni svetinji, drugi pa je bil odlikovan sedaj.

Navzlic hudemu ruskem streljanju smo drveli vedno dalje in dalje, tako daleč, da smo bili oddaljeni od sovražnika še samo 800 korakov. Pri tem je prišlo naše desno krilo v nevarnost obkoljenja. Že smo si predstavljali v duhu obkoljenje v Sibiriji, kar nam prihiti na pomoč ... lovski bataljon, ki je naše desno krilo podaljšal in tako prekrizal Rusom njihove načrte. Mi, dobro vedoč, da sovražnika ne bo tako lahko pregnati iz njegovih dobro utrjenih postojank, se zakopljemo. Tukaj se zopet zreali junaška vstrajnost naših slovenskih korenjakov, ki so morali prestati celi dan v silnem ognju ruskih krogel in vrh tega še prenašati silno vročino in grozno žejo, ker vode nismo mogli dobiti.

Postojanke ob Dnjestrju, ki smo jih zavzeli, držimo sedaj trdno v naših rokah. Večkrat so sicer že Rusi poskušali predreti našo bojno črto, pa vselej so se morali s krvavimi glavami vrniti. Vsem mojim dragim domačim, prijateljem in znancem iskrene pozdrave!

Naj skala poka, dob se lomi, Slovenci zvestobe ne prodamo.

Predlopiničar Jožef Korpar, doma iz Osluševca pri Veliki Nedelji, nam piše dne 22. julija s severnega bojišča:

Po dolgem času imam spet priliko, oglasiti se v Vašem cenjenem listu in nekoliko pojasniti, kaj vse mora človek v tej strašni vojni preživeti. Spočetka, lahko rečeno, je vsakega oblivala kurja polt, ko so se zaslišali topovi in prasketanje pušk. Oblački razpohanih šrapnelov so bili na gosto, kakor jata golobov, ki so se pa počasi večali in izginjali. Koliko mraza je že vsak prestal, koliko žeje in gladu! Sedaj se nam radi tega ni več treba pritoževati. Vse to in še veliko hujše reči pretrpi rad vsak za obrambo mile domovine. Veliko jih je, katere bodo stariši, žene ali otroci težko pogrešali, kateri so že žrtvovali tu svoje življenje. Sedaj so zbežali moškali čez veliko reko Dnjestr, po nekaterih krajih so naši že tudi na drugi strani. Tamkaj so se Rusi precej dobro zakopali. Po nekaterih krajih jim seveda to ne bo mnogo pomagalo, naše havbice jih bodo že izsule. Splošno imamo tu pri topništvu veliko premoč. Upamo, da bo do bežali marsikateri Rusi mimo svojih domov, ne da bi se zanje zmenili in še dalje. Ko Ruse premagamo, pa smo pripravljani, maščevati se s sveto jezo nad odpadniki na jugu, da bo tako kmalu izpolnjena slovenska narodna pesem: „Skala poka, dob se lomi, zemlja vsa se trese, bratje složni, stojimo trdni, kakor zidi grada!“ — Pozdrav!

Kmetijstvo je prva podlaga vsaki državi.

M. V. iz St. Lovrenca na Dravskem polju piše z ruskega bojišča:

Dolgo časa že nisem imel priložnosti za pisanje, ker pregovor pravi: Kuj železo, dokler je vroče! In ker je Rus postal sedaj precej mehak, smo ga tudi tolkli, da se je čisto skrivil proti Rusiji nazaj. In